

chemistry in Turbines» (2001), «Створення парових турбін нового покоління потужністю 325 МВт» (2009). Він має також 25 винаходів.

Учений керує підготовкою аспірантів і докторантів, входить до складу спеціалізованої ради із захисту докторських дисертацій, редакційної колегії міжнародного журналу «Проблеми машинобудування». Він є членом Науково-технічної ради Мінпаливенерго з питань паливно-енергетичного комплексу, Комісії з промислових газових турбін при ВФТПЕ НАН України.

У 1982 р. А.О. Тареліну присуджено премію імені академіка Г.Ф. Проскури НАН України за цикл праць у сфері енергомашинобудування, а в 2009 р. він став лауреатом Державної премії України в галузі науки і техніки за створення парових турбін нового покоління потужністю 325 МВт.

Наукова громадськість, колеги й учні вітають Анатолія Олексійовича з ювілеєм, бажають міцного здоров'я, творчого довголіття, нових ідей і відкриттів.

70-річчя члена-кореспондента НАН України В.П. ШЕЛЕСТА

15 жовтня виповнилося 70 років відомому вченому в галузі теоретичної фізики членові-кореспондентові НАН України Віталію Петровичу Шелесту.

В.П. Шелест народився 1940 р. у м. Харків. У 1962 р. закінчив із відзнакою Київський державний університет ім. Т.Г. Шевченка (нині Київський національний університет імені Тараса Шевченка), отримавши спеціальність фізика. Того ж року поступив до аспірантури Інституту фізики НАН України, а 1963 р. його було відраджено до аспірантури Лабораторії теоретичної фізики Об'єднаного інституту ядерних досліджень у м. Дубна (Росія), де 1965 р. захистив кандидатську дисертацію «Деякі питання теорії розсіяння в задачі трьох тіл». Від 1966 р. Віталій Петрович працював на посаді заступника директора з наукових питань щойно створеного Інституту теоретичної фізики НАН України, де яскраво проявився його як науковий, так і організаторський талант. Неможливо переоцінити особистий внесок В.П. Шелеста в розбудову і становлення цього престижного інституту. 1968 р. він за-

хистив докторську дисертацію, а вже 1969 р. його обрано членом-кореспондентом НАН України. 1974 р. В.П. Шелест, із незалежних від нього причин, мусив переїхати до Москви, де і продовжує свій творчий шлях, але й по цей день не пориває зв'язків із НАН України, зокрема, з Інститутом теоретичної фізики.

В.П. Шелест є одним із авторів фундаментальних досліджень і розробок у галузі фізики елементарних частинок. Ще в 1964–1965 роках він виконав цикл робіт, пов'язаний із квантово-механічною і теоретико-польовою проблемою трьох тіл. Розгляд нерелятивістської задачі трьох тіл за допомогою теорії збурень (а для ряду моделей і на достатньо строгій основі, без її застосування) дозволив суттєво прояснити одне з основних питань теорії елементарних частинок — питання про аналітичну структуру багаточастинкових парціальних амплітуд розсіювання елементарних частинок.

Разом зі співавторами В.П. Шелест розвинув теорію і ввів рівняння, що описують

сильно взаємодіючі елементарні частинки на основі уявлень про кварки. Це дозволило отримати велику кількість співвідношень між сильними і слабкими формфакторами елементарних частинок. Ці роботи отримали розвиток у великому циклі досліджень, у якому було запропоновано релятивістську інваріантну кваркову модель сильно взаємодіючих елементарних частинок. Ця модель відома зараз як модель ефективних кварків. Подальший розвиток теорії дозволив отримати ряд співвідношень між фізичними величинами, які виявились корисними в дослідженні пружного і непружного розсіювання гадронів з урахуванням гіпотези факторизації.

Велику увагу В.П. Шелест приділяв як розвитку нових, так і систематичному ана-

лізові наявних моделей сильно взаємодіючих елементарних частинок, дослідженню глибоких зв'язків між різними структурними моделями, між структурними моделями і моделями взаємодії гадронів. Особливо це стосується партонних моделей, на які покладають великі надії в розумінні природи взаємодії елементарних частинок. Тому сучасні інтереси ювіляра пов'язані з пошуками кварк-глюонної плазми у зіткненнях важких іонів.

В.П. Шелест — автор багатьох монографій, книжок, публікацій.

Наукова громадськість, колеги та друзі вітають Віталія Петровича з ювілеєм, зичать міцного здоров'я, родинного добробуту, творчого натхнення і невичерпної енергії для реалізації всіх задумів.

70-річчя

члена-кореспондента НАН України

С.М. РЯБЧЕНКА

22 жовтня виповнилося 70 років видатному вченому в галузі фізики напівпровідників, магнетизму та надпровідності членові-кореспондентові НАН України Сергію Михайловичу Рябченку.

С.М. Рябченко народився 1940 року в м. Дніпропетровську. В 1963 р. закінчив фізичний факультет Дніпропетровського державного університету. Цього ж року вступив до аспірантури Інституту фізики АН УРСР, де його науковим керівником стає академік АН УРСР А.Ф. Прихотько, яка багато зробила для формування у молодого вченого якостей, притаманних досліднику високого рівня. Значний вплив на Сергія Михайловича справило в ті роки тісне спілкування із членом-кореспондентом АН України М.Ф. Дейгеном, якого він уважає одним зі своїх учителів.

Після закінчення аспірантури С.М. Рябченко залишається працювати в Інституті фізики, де проходить шлях від інженера до завідувача відділу фізики магнітних явищ. Уже на ранніх етапах наукової діяльності Сергія Михайловича яскраво проявилися його непересічний талант фізика-експериментатора, здатність генерувати нові ідеї, глибоке розуміння суті фізичних явищ і теоретичних методів їх опису.

У 1967 р. учений захистив кандидатську, а в 1977 р. — докторську дисертації, присвячені магнітному резонансу в кристалах, зокрема квазідвовимірних. У 1992 р. його обрано членом-кореспондентом НАН України за спеціальністю «Фізика магнітних явищ».

Уже понад чотири десятиліття основна сфера наукових інтересів Сергія Михайло-